

Mit liv som UA'er i 24 år

Af Britta Kvist

Jeg skriver 24 år, selv om vi fejrer 25 års jubilæum. Og det skyldes, at undervisningen i stemmebrug først begyndte i efterårssemestret 1983.

Jeg søgte stillingen på min daværende lærer, docent Torben Stig Nielsens opfordring. Han ringede i begyndelsen af sommerferien – fra Hamburg Hauptbahnhof – og fortalte, at han i toget havde skrevet en anbefaling, som han nu ville poste, og så skulle jeg skynde mig at sende en ansøgning, for de søgte en sanglærer på den ny-startede musikterapiuddannelse. Og Torben mente, det var dér jeg havde min plads, selvom jeg manglede et år af min uddannelse på Nordjysk Musikonservatorium.

Mit personlige arbejde for liv og uddannelse, interesse for emnet, og undervisning i sang af flere psykisk/somatisk problematiske elever i forbindelse med min uddannelse, var baggrunden for Torbens initiativ.

Interessen for at opnå mere end det tilsyneladende mulige var for længst født i mig. At finde midler til at af-dække skjulte potentialer hos mennesker – gennem referencer, fantasi og personlig erfaring – anså jeg for at være en spændende og udfordrende opgave (og det gør jeg stadig, faktisk mere og mere, dog mest uden for AAU, da der for tiden ikke er plads til ret meget proces i stemmefaget). I sang og stemmefag er teori ikke ensbetydende med bevidsthed, men teori kan underbygge, og underbygger som regel, erfaring.

Jeg havde næsten glemt, at jeg havde sendt en ansøgning til musikterapiuddannelsen, for jeg havde intet hørt den ganske sommer. Men så ringede telefonen i begyndelsen af september. Inge Nygård præsenterede sig og bad mig, kort fortalt, begynde dagen efter på musikterapi – med 4 elever. Hun sagde: ”Men det er faktisk sådan, at vi allerede har brug for, at du kommer i morgen, dér begynder undervisningen?”. Der blev meget stille, i adskillige øjeblikke.

Denne ”sidste øjeblik”-mentalitet

trivedes i mange år vældig godt på musikterapi. Den er mindre udpræget nu om dage, men stadig eksisterende.

Den følgende morgen drog jeg viljefast af sted til Aalborg Universitetscenter – med et døgn varsel, som (endnu) studerende på Musikkonservatoriet, og kun med mine egne spæde tanker om faget sang/stemmebrug/stemmeimprovisation på musikterapi som ballast.

Jeg havde fået angivet Fibigerstræde 5 som adresse. Man havde stillet store oversigtskort op i det, jeg fornemede som en månelandsby – jeg oplevede området som lidt science fiction-agtigt. Nok også som følge af min egen tilstand. Jeg blev vist ind i et lille lokale i bunden af Fib.5, og de fire elever kom én for én, med en halv times mellemrum. Jeg var i gang som lærer på Aalborg universitet.

I det første år blev jeg ansat som ”hjælperlærer”, men steg så i graderne til undervisningsassistent, da jeg havde taget min eksamen på konservatoriet.

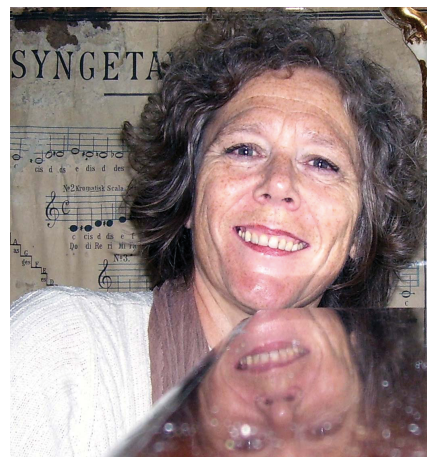
Hvordan har det så været i de 24 år? Fagligt har det været en udfordring, af flere årsager. Dels var jeg selv nyudklækket sangpædagog, om end jeg allerede havde en del pædagogisk erfaring på området. Dels var det en nyoprettet uddannelse, hvor sangfaget havde behov for nytænkning (efter min mening). Stemmeimprovisation skulle f.eks. være en naturlig del af faget, der i øvrigt ikke skulle være genredefineret, men mere baseret på nonverbal kommunikation.

Det har været spændende, udfordrende, og på alle måder nyttigt i mit virke, at videreudvikle traditionelle sangtekniske metoder og sommetider vende dem lidt på hovedet. På musikterapi er det nemlig personen, der er i fokus, i forhold til psykiske og somatiske potentielle udtryksmuligheder, ikke traditionelle forventninger om at leve op til et bestemt repertoires krav eller beherske en eksakt stemmeteknik. Det har handlet om at finde redskaber og udvikle øvelser til at fremme den studerendes bevidsthed om udtryksrepertoires indvirkning i sig selv. Og derigennem at udvikle

empatisk indsigt i medmenneskers udtrykspotentialer, det være sig klient, elev, musikalsk kommunikationspartner eller andet.

Stemmeimprovisation var jo noget ganske nyt for de fleste, ved musikterapistudiets start. Og kvaliteten var præget af en vis anarkisme og af 60/70ernes intuitive frisind. Det handlede i begyndelsen meget om at slippe så meget lyd og bevægelse løs som muligt. Det var ganske underholdende, men også udfordrende, at prøve at udvikle form og bevidsthed om virkning og autenticitet i de enkelte temaer, der blev bearbejdet.

En oplevelse rinder mig i hu: En udefra kommende sanglærer overhørte nogle stemmeimprovisationer, og jeg forelagde temaerne, hvorefter vedkommende udbrød, ”det kan sgu da være ligegyldigt om temaet er en mælkebøtte eller en kolort, de laver jo alligevel det samme”. Om det var lærerens måde at lytte på, eller det var de studerendes ustrukturerede lydproduktioner, der var årsag til argumentationen, skal jeg ikke kunne sige. Men jeg tror, det var en blanding, og det provokerede mig voldsomt til at udvikle opgaver, der var endnu mere fremmede for en mere hensigtsmæssig bevidst stemmeimprovisationsbearbejdning.

Britta Kvist: Konservatorieuddannet sanger og sangpædagog. Herudover stemmeterapeut, vores allesammens sangvinske sangfugl og trompetstruds med talemåderne i orden. Se www.brittakvist.dk

Nederst på siden er et enkelt eksempel en af de mere udbyggede øvelser. Forud for denne øvelse lå et teknisk stemmearbejde, og en del basistræning i bevidsthed om fonetikken og differentierede orallydes emotionelle ladninger.

Det har været meget udbytterigt at konstatere, at de studerendes stemme, krop, udtryksbevidsthed og ekspressive udvikling er blevet styrket også gennem læreterapien, og at de to fag har haft en parallel og gensidigt forstærkende effekt hos langt de fleste studerende.

Den første tid var jeg lidt usikker på, om der var sammenhæng i uddannelsens opbygning. Men jeg har med tilfredshed konstateret, at der var en supplerende effekt, ikke kun i forhold til læreterapien, men efterhånden også i forhold til de fleste andre fag. Og det har gjort, at mange studerende er nået meget længere, end der tilsyneladende var basis for fra starten. Ikke mindst i betragtning af den korte undervisningstid, vi har haft til rådighed.

Det har været muligt at udvikle opgaver og metoder, som der i andre hjørner af mit sangpædagogiske virke ikke har været psykisk åbenhed for eller plads til, men som har haft stor betydning for min undervisning. Disse faglige udfordringer har i høj grad givet mening for mig, og den faglige udfordring har givet tilfredsstillelse og skabt udvikling.

At undervise på musikterapi har ikke været særligt styrkende for min "velfærd", da der jo sjældent er ret mange timer til rådighed for en undervisningsassistent. Men indirekte har arbejdet på musikterapi været værdifuldt for mig og mit faglige virke.

På det personlige plan har inspirationen fra de mange "originaler" (de

er jo ved at være sjældne ude i samfundet), der har studeret hos os, i høj grad været befordrende for min kreativitet, menneskeligt og fagligt. Selvstændigheden, opfindsomheden og tilliden hos de studerende har så absolut styrket min lyst til at virke.

Om end det kunne have været rart at møde mine kolleger lidt oftere, har de også været af stor betydning. Jeg har følt respekt for og opbakning til min del af helheden, og

jeg har oplevet megen inspiration.

Læremøder og lærerweekends har været meget betydningsfulde i forhold til at registrere den sammenhæng, jeg er en del af. Jeg oplever det som vigtigt at være sammen, at udveksle faglighed og indsigt og mærke, at jeg er en del af et team, på trods af de store afstande. Og så har det været sjovt; humoren har en stor plads hos de fleste af os, og også i lærergruppen er jeg stødt på flere originaler – og det er så befriende og inspirerende.

Opgave til stemmeimprovisation

"Et lydår"

Temaerne er hentet fra Gunnar Møller Pedersens *12 måneder i elektronmusik*. De studerende får som temaoplæg hver en bestemt måned. Opgaven løses efter følgende beskrivelse:

Læs digtet højt.

Opfør et tredelt musikstykke i stemmelyd, så vidt muligt nonverbalt.

A) Beskriv digtet i sang/stemmelyd. Byg bevidst melodi, toner, rytme og form op over digtets tekst. Vælg evt. vokalklange ud fra erfaringer fra vokalskema.

B) Gennemfør nu en sats, hvor indholdet er baseret på den personlige bearbejdning af temaet.

C) Rund sang-/musikstykket af med at improvisere over den grafiske notation.

Kommentarer til øvelsen:

A: De studerende komponerer musikken så "tegnende" som muligt. A-delen er temadelen, den studerende er således en slags musikingeniør.

B: Under arbejdet med at beskrive temaet opstår sandsynligvis personlige minder om hændelser, følelser og fantasier om den måned der er temaet. Igennem denne visualisering har den studerende mulighed for at frigøre sin spontane sang i en gennemføringsdel.

C: Den studerende bruger den grafiske notation over temaet som en variant af temaet, blandet med sin personlige opfattelse, i en afslutningssats/reprise.

JANUAR

Sne dækker jorden
iskrystaller i store flokke
hvirvler i luften
fylder vinterens mørke
med gnistrende lys

JANUARY

Snow covers the earth
large flocks of ice crystals
whirl in the air
filling the darkness of winter
with sparkling light

